

Kar je zapisano, je večno in za vselej

✍ Franci Ekar

S tem izhodiščem, ki velja tudi v tretjem tisočletju, je bilo utemeljeno rojstvo mesečnika o slovenskem planinstvu – Planinskega vestnika – pred 110 leti, v letu 1895, ko so se zgodili številni kulturno-planinski dogodki, pomembni za slovensko planinstvo. Ob tem vsekakor ne smemo obiti dejanj, ki so za slovensko planinstvo še kako pomembna in neizbrisna. V avgustu istega leta je triglavski župnik Jakob Aljaž, rojen pred 160 leti, kupil svet na vrhu Triglava in nastala je znamenita pogodba, listina o nakupu 16 kvadratnih metrov, na katerih zdaj stoji Aljažev »turn« – stolp, ki mu je bil zaslužen dodeljen državni status kulturnega spomenika prve kategorije. Ob odprtju Aljaževega stolpa so prvič javno in slovesno zapeli sedanjo himno Planinske zveze Slovenije »Oj, Triglav, moj dom«. Pri tej pesmi pa seveda ne smemo pozabiti najzaslužnejšega za to, da smo Slovenci dobili in poslovenili ta napev in besedilo – Matije Zemljiča, rojenega v Gornji Radgoni leta 1873. Bil je pesnik, prevajalec in duhovnik, župnik pri Tomažu nad Ormožem. V letu 1895 je Aljaž določil tudi lokacijo za slovensko planinsko postojanko – kočo na Kredarici – in kapelico, ki so jo naslednje leto že zgradili. Za vse te za vedno pomembne zasluge je Slovensko planinsko društvo (SPD) »triglavskega« župnika Jakoba Aljaža že istega leta odlikovalo s častnim članstvom SPD. Dodelitev prvega častnega članstva v SPD je bila utemeljena tudi s tem, da je Aljaž svoj stolp in svet na Triglavu že v istem letu podaril SPD.

Slovensko planinsko društvo, ustanovljeno dve leti prej (1893), je ob prvi izdaji slovenskega planinskega glasila čutilo prav tiste potrebe in htenja, na katere je opozoril že Franc Kadilnik z odmevno črtico, napisano devet let pred nastankom Planinskega vestnika. Napisal je enega prvih slovenskih planinskih spisov, potopis Izhod na Triglav. Slovensko planinsko društvo je bilo trdno prepričano, da bo tudi z objavljanjem pisanja o

gorah le-te približevalo ljudem ter za vedno znamenovalo in ohranjalo vsebine planinskega delovanja. Enako je hotelo pomagati tudi pri dokončni uresničitvi želje »Slovenske gore, slovenski planinski svet le Slovencem«. Zato je srečno naključje, da se je Planinski vestnik rodil prav na osmi februar, dan, ko je dr. France Prešeren, slovenski poet, odšel in postal za slovenstvo neminljiv in večen. Ta dan so Slovenci pozneje razglasili za državni kulturni praznik.

Izdaja »našega« Planinskega vestnika je prehitela kar nekaj »alpskih velesil« – Švico za devet let, Francijo celo za 30. Šele veliko pozneje so sledile tudi prve izdaje podobnih planinskih glasil v takratnih slovanskih državah. Vzglede in pogum za izdajo slovenskega planinskega glasila pa so nam dale že razvite alpske države – Avstrija, Nemčija, v kateri so planinsko glasilo začeli izdajati že leta 1875, in Anglija – ta celo že v letu 1863.

V takih razmerah je nastala ena najbogatejših izdaj nacionalne kulturne dediščine slovenstva, Planinski vestnik, ki je vseskozi ostal zvest slovenskemu planinskemu svetu in planincem in je v vsem 110-letnem obdobju trdno obdržal svoje »ledinsko« ime.

Politični stresi in vnos novih političnih idej in usmeritev v letu 1946 tudi planinstva niso obšli. V Ljubljani so hoteli Vestniku spremeniti ime v »Triglav«, nato v »Gore in ljudje«. Drugo je za slaba tri leta tudi obveljalo, vendar se je na močno zahtevo planinske in alpinistično ozavešenih avtoritet, jeseniških planincev, alpinistov in gorskih reševalcev, naj se slovenskemu planinskemu glasilu vrne ime »Planinski vestnik«, obdržal prvotni naslov. Tako je ostalo do danes in zanesljivo bo tudi jutri. Podobne pobude so bile tudi za krovno planinsko organizacijo, da bi ohranili ustanovitveno ime »Slovensko planinsko društvo – SPD«, ki pa se vseeno ni spremenilo in je tako ime ostalo primerljivo z ostalimi planinskimi zvezami v evropskih alpskih državah.

Pomembno je tudi to, da je Planinski vestnik izhajal ves čas. Okrnila ga je le prva svetovna voj-

na v letu 1915, ko je bila izdana tudi zapoved armadnega poveljstva, »da je vsem civilnim osebam prepovedano hoditi v gore«. In tako je planinstvo med vojno popolnoma ohromelo. S planinci je ostalo le deset številč VESTNIKA, ki so jim omogočile, da so vsaj v taki obliki lahko obujali spomine, ohranjali stik z gorami in gojili močne želje po čim prejšnjih vnovičnih srečanjih z njimi.

Življenje, pot, cilje in vsebinske ter duhovne vrednote so glasilo dajali uredniki Planinskega vestnika. Še posebno sta se zapisali v zgodovino dve spoštljivi uredniški legendi. Josip Tominšek je v Kranju poučeval na klasični gimnaziji, bil ustanovni član kranjske podružnice SPD in prav v Grintovcih in Storžiču ter v njuni sosesčini doživljal vrednote in ljubezen do gora. Gore so mu pomenile oporo, moč, energijo in duhovnost, tudi za urednikovanje. Enako goram vdana, skromna, plemenita in srčna duša je bil Tine Orel iz Trzina, ki je bil pravi planinsko in literarno dovršeni ambasador in je planinski navdih prav tako črpal in krepil v Grintovcih.

Vestniku so dale pomembne vrednote tudi druge velike osebnosti, denimo alpinist in gorski ideolog Klement Jug, pa dr. Henrik Tuma, (letos je minilo 70 let od njegove smrti), ki je pionirsko raziskoval in razkrival neznana, še neodkrita področja gorskega sveta, še posebno Julijcev in proučeval vrednote in pomen alpinizma. Planinski vestnik je postal ena največjih kulturnih zakladnic slovenskega planinstva, h kateri se vedno znova vračamo s spoštovanjem. Tudi danes, ko vsak dan lovimo čas, lahko damo uredniškemu odboru in uredniku veliko priznanje, da Vestnik še vedno ohranja kanček nekdanje prvobitnosti in izvirnosti, da še vedno zbližuje ljubitelje in obiskovalce gora, da kritično, strokovno, objektivno informira, sporoča, razkriva, kaj je dobro za gorsko-planinski svet, nas vabi na nova območja, seznanja z novostmi in preventivo. Lahko tudi priznamo, da se odbor distancira od samozadovoljstva. Da išče vedno nove izzive in vizije v literarno-dokumentarnih planinskih spisih, da si prizadeva za svetovno primerljivost. Planinski vestnik je bil ves čas aktiven spremljevalec alpinizma, novih vzponov, odprav in odmevnih alpinističnih dogodkov, ki so »krona« slovenske planinske organizacije. Spremljal je alpinistične dogodke, vsaki odpravi je namenil

Više

*Vrhovi gora mi nudijo
zavetje pred vsiljivci.
Veter odnaša
odmev mojih pesmi.
Tišina trepeta.
Ovija me v omamo.
Price lebdijo pod modrino
in s sunkom vetra odletijo.
Zaprem oči.
Vidim jih kako svobodne
preletavajo strmine
in se dvigajo vedno više ...*

Slavica Štirn

pravo, objektivno mesto, obseg in prostor. Prav tako je posvetil veliko pozornosti prvemu slovenskemu osemstisočaku – Makaluju, prvič osvojenemu pred petdesetimi leti. Letos slavimo trideseto obletnico dne, ko je prvi Slovenec stal na vrhu te mogočne gore, in še zdaj poudarjamo, da je bil to še posebno viden rezultat uspešne združitve alpinistične dovršenosti in odlične organizacije. Pisanje in knjiga o Makaluju pomenita tudi uspešen dosežek kulturne, literarne alpinistične ustvarjalnosti. Ob boku Planinskega vestnika so se začele pojavljati alpinistične, ekspedicijske ideje, to pa je še kako velik uspeh in pomembno ne samo za planinstvo, ampak za vse slovenstvo, kajti narod, ljudstvo in državnost se cenijo tudi po takih dejanjih; po njih se ocenjujemo in primerjamo z razvitim alpskim svetom in državami. Planinska zveza je ob tem cenjenem jubileju lahko še kako ponosna na kakovost, zanesljivost in pozitivni odmev, prehojeno pot, vsebine in obseg Planinskega vestnika. Planinec, alpinist, vodnik ..., član planinske organizacije, planinskega društva, je popoln in resnično pripada planinski organizaciji šele takrat, ko ima glasilo v nahrbtniku ali doma na polici – ko je zanesljiv naročnik našega stodesetletnega slavljence Planinskega vestnika, glasila Planinske zveze Slovenije. ◉